

Programmabeschrijving
School's Cool

1. Inleiding

Leerlingen die het voortgezet onderwijs voortijdig verlaten hebben vaker last van een laag zelfbeeld en weinig zelfvertrouwen. Ze groeien in veel gevallen op in een kwetsbare sociale situatie (eenoudergezinnen, beperkt opgeleide ouders, werkloosheid, armoede, onveiligheid).

De laatste jaren is er meer aandacht voor preventieve programma's gericht op schooluitval.

Het aantal jongeren dat vroegtijdig schoolverlaat is de afgelopen jaren gegroeid (Gaag et al., 2018). Een vroegtijdige schoolverlater (vsv'er) is een jongere van 12 tot 23 jaar oud die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat. In het middelbaar onderwijs is de grootste stijging van het aantal vsv'ers te zien in de eerste twee leerjaren. Dit was in 2019 reden voor minister van Engelshoven om de noodklok te luiden. Zij onderstreepte hierbij de noodzaak van een preventieve aanpak (Kamerbrief minister van Engelshoven, 2019).

School's cool richt zich met haar mentoren daarom juist op de jongere leerlingen. Die leerlingen die zich in een extra kwetsbare fase bevinden; die van de overgang van het basisonderwijs (primair onderwijs - po) naar het voortgezet onderwijs (vo). School's cool biedt daarnaast trajecten aan voor jongeren in de hogere jaren van het vo en leerlingen die de overstap naar het vervolgonderwijs gaan maken. Daarmee steekt School's cool in op de cruciale momenten in de onderwijsloopbaan van leerlingen, om zo het totaal aan vsv'ers terug te dringen (Schenk et al., 2019). School's cool is een landelijk programma dat jaarlijks inmiddels 1250 leerlingen helpt om te (blijven) profiteren van onderwijs en zo hun maatschappelijke kansen te vergroten. De vraag naar het programma neemt, met het groeiende aantal leerlingen dat (zonder interventie) school vroegtijdig verlaat, alleen maar toe (Noorda et al., 2013).

2. Het programma

School's cool zorgt voor een goede match tussen leerlingen en mentoren. De mentoren geven op vrijwillige basis extra steun aan leerlingen tijdens hun schoolcarrière, onder andere bij de overgang van het basis- naar voortgezet onderwijs. De mentoren komen één keer per week maximaal anderhalf uur bij de leerling thuis. Door een voorbeeld te zijn (modelling) en individuele coaching te bieden zorgen zij dat de leerling zijn of haar schoolcarrière zo goed mogelijk doorloopt. Het programma betreft de ouders van de leerlingen actief zodat zij vaardiger worden in het ondersteunen van hun kinderen. Daarnaast helpt de mentor de leerling om beter gebruik te maken van zijn of haar sociale netwerk. De kans op betere schoolresultaten, en de daaruit voortvloeiende maatschappelijke kansen, wordt hierdoor aanzienlijk vergroot (Karcher et al., 2006).

3. Het doel

In de volgende paragrafen leest u voor wie School's cool bestemd is en welke doelstellingen het succes van het programma bepalen.

3.1 Doelgroep(en)

School's cool is een mentorproject dat zich primair richt op de talentontwikkeling van kinderen en jongeren in een kwetsbare situatie van 11 tot 18 jaar. Het programma richt zich op leerlingen die de overgang maken van de basisschool naar het voortgezet onderwijs of die in het voortgezet onderwijs extra ondersteuning nodig hebben.

Deelnemers aan het programma komen zonder ondersteuning onvoldoende toe aan hun schoolse taken en ontwikkeling. Er is daardoor een verhoogd risico dat hun schoolgang stagneert (Rhodes et al., 2006).

In veel gevallen heeft dit meerdere oorzaken. Voorbeelden daarvan zijn gedrags- en leerproblemen, ouders met een beperkte opleiding en het opgroeien in een sociaal kwetsbare situatie (gezinssituatie, wijk, armoede, beperkt netwerk, geen directe rolmodellen).

3.2 Doelstellingen

School's cool heeft als doel vroegtijdige uitstroom van leerlingen tegen te gaan. Leerlingen die hebben deelgenomen aan het programma hebben meer inzicht, kennis en vaardigheden om de bij hen

passende opleiding(en) succesvol te volbrengen. Dit vergroot hun maatschappelijke kansen en welzijn aanzienlijk.

Met School's cool werken de deelnemers aan de volgende subdoelstellingen:

- Deelnemers hebben meer zelfvertrouwen;
- Deelnemers hebben een grotere veerkracht;
- Deelnemers hebben meer inzicht in hun talenten;
- Deelnemers zijn vaardiger in het benutten van hun talenten;
- Deelnemers hebben meer studie- en leervaardigheden; • Deelnemers hebben betere sociale vaardigheden;
- Deelnemers hebben een sterker sociaal netwerk.

4. Opbouw & Methodiek

Het programma duurt gemiddeld 1,5 jaar en kent voor elke deelnemer vier fasen.

De invulling van de verschillende fasen is op maat maar verloopt altijd vanuit een basisstructuur. In de volgende paragrafen staat hoe deze eruit ziet en welke theoretische uitgangspunten de onderbouwing van het programma vormen.

4.1 Opbouw

Het programma bestaat uit de fasen: Begin traject, Start traject, Midden traject en Afronding. De termen tussen haakjes verwijzen naar de methodiek van JES Rijnland (zie paragraaf 4.2).

Begin traject (Vinden)

Een JES professional maakt allereerst kennis met de leerling en het gezin. Nadat de vraag van de leerling in beeld is, gaat de professional op zoek naar een mentor die bij de leerling past. In een matchingsgesprek maken de mentor en leerling kennis met elkaar. Een professional van JES is hier als coördinator bij aanwezig en ondersteunt de mentor en leerling indien nodig bij het op gang brengen van het gesprek. In de meeste gevallen verlaat de coördinator na een kwartier de ruimte zodat de mentor en leerling elkaar één op één leren kennen. Na dit gesprek worden de leerling en de mentor ieder gebeld om te vragen of zij met elkaar het traject aan willen gaan.

Start traject (beVragen)

De coördinator draagt er zorg voor dat de mentor en de leerling op een vast moment, één keer in de week afspreken. Zij bespreken met elkaar de doelen waar de leerling aan wil werken en hoe zij hun tijd samen doorbrengen. De coördinator helpt indien nodig de mentor met het indelen van de tijd en adviseert zo nodig hoe hij of zij de leerling kan ondersteunen. Meestal lukt het de mentor en leerling echter goed om dit samen te bepalen en vorm te geven.

Midden traject (Volgen)

Eens in de drie weken en naar gelang de behoefte en noodzaak, neemt de verantwoordelijke coördinator zowel met de leerling als met mentor contact op. Zij of hij bespreekt met hen hoe het naar hun idee gaat en of extra ondersteuning nodig is.

Ieder kwartaal heeft de coördinator contact met de school om de voortgang van de leerling te bespreken. De mentor heeft tussendoor, met toestemming van de leerling en het gezin, ook contact met de school. Na zes maanden is er een officiële tussenevaluatie.

De coördinator, de leerling en de mentor evalueren aan de hand van een format de gestelde doelen.

Afronding traject (Voltooien)

Na gemiddeld 1,5 jaar wordt het traject afgerond. De coördinator nodigt de mentor en de leerling uit om samen het traject af te sluiten. Naar behoefte worden daar eventueel ook de ouders en leerkracht bij uitgenodigd. Een eindevaluatie maakt een vast onderdeel uit van de gezamenlijke afronding. Hierbij evalueren de betrokkenen de doelen en worden zo nodig afspraken gemaakt over eventuele ondersteuning nadat School's cool is afgesloten.

4.2 Methodiek

JES hanteert als basis voor al haar programma's een zelf ontwikkelde werkwijze, de 5V-methodiek. Deze methodiek bestaat uit vijf stappen die zij aanhoudt in het werken met kinderen en ouders:

1. VINDEN van kinderen en hun gezinnen;
2. beVRAGEN van behoeften van kinderen en hun gezinnen;
3. VERBINDEN van kinderen of ouders aan elkaar, de JES-programma's en wijkvoorzieningen;
4. VOLGEN van (de ontwikkeling van) kinderen en hun gezinnen; 5. VOLTOOIEN van de relatie met de kinderen en gezinnen.

In de opzet van School's cool is deze werkwijze helder terug te zien, zoals te lezen is in paragraaf 4.1. De activiteiten tijdens het programma richten zich op het stimuleren van een effectieve thuisleeromgeving en actieve betrokkenheid van de ouders. De ouders krijgen de gereedschappen en kennis aangereikt om zelf op een positieve manier vorm te geven aan hun opvoeding van en relatie met hun kind. Zij weten zelf het beste hoe zij de kennis en vaardigheden kunnen inpassen in hun gezinscultuur. Dan wordt een positieve verandering op de lange termijn mogelijk.

De werkvormen van het programma (zie 4.1) staan in lijn met de 5V-methodiek en het volgende werkzame kader:

De Social Modelling-theorie van Albert Bandura:

Het gebruik van modelling is een praktische en toegankelijke manier om het leerproces van mensen te versterken en gewenst gedrag, ook op langere termijn, te stimuleren. De deelnemers gaan met de mentor aan de slag en zien zo hoe deze het leren en studeren aanpakt. De mentor deelt zijn of haar eigen ervaringen en nodigt de leerling uit om zelf oplossingen te bedenken die bij hem of haar passen.

De uitkomst daarvan motiveert de deelnemer om vergelijkbaar te handelen. Door de mentor in eerste instantie te volgen en na te doen kan de leerling oefenen met het nieuwe gedrag. Modelling stimuleert de leerlingen op die manier om positief nieuw gedrag te vertonen (Bandura, 2016).

Verschillende factoren zijn van invloed op de effectiviteit van modelling.

Dat leerlingen zichzelf herkennen in de mentor door bepaalde overeenkomsten tussen hen is een belangrijke voorwaarde voor succes. Door middel van spiegelen, coachen, benoemen van gedrag, gesprekken en het uitvoeren van de activiteiten zelf wordt hieraan voldaan. Met behulp van modelling worden de leerlingen bewuster van hun mogelijkheden en de vaardigheden die hen helpen om hun competentie en zelfvertrouwen te vergroten (Noorda et al., 2013).

4.3 Van theorie naar werkvorm

Mentorschap: door rolmodellen in te zetten als uitvoerders van het programma worden leerlingen echt bereikt en gemotiveerd:

- De mentor introduceert manieren om vorm te geven aan leren en studeren (plannen, aanpak, omgaan met taken die lastiger zijn). Zo krijgt de leerling de kans om te oefenen en zich passende leerstrategieën eigen te maken;
- Mentoring stimuleert de leerling in het versterken van zijn of haar sociale netwerk en het leren activeren van sociale ondersteuning. Doordat de leerling beter in staat is vorm te geven aan sociale contacten en zich ondersteund voelt in het schoolse leren, verbeteren de prestaties en wordt de motivatie van de leerling groter;
- Mentoring helpt de leerling om een steviger identiteit te ontwikkelen.
Door samen activiteiten te ondernemen (bijvoorbeeld een bezoek aan een museum of een activiteit in de natuur) krijgt de leerling de kans om te ontdekken waar zijn interesses liggen, wie zij of hij is en/of wil zijn.
Deze basis is essentieel in de bewustwording van wensen en grenzen en potentieel; de voorwaarden voor zelfvertrouwen en verdere ontplooiing;
- Door het mentorschap krijgt de leerling voor een langere periode één-op-één aandacht en steun van een rolmodel. De leerlingen die deelnemen aan School's cool hebben hier in veel gevallen grote behoefte aan. Hun ouders kunnen dit door uiteenlopende omstandigheden onvoldoende bieden.

De mentor biedt in een cruciale fase in het leven van de leerling, de tijd en aandacht die nodig is om veranderingen het hoofd te bieden en een passende schoolloopbaan te vervolgen en voltooien.

5. Communicatie

School's cool onderhoudt nauw contact met de scholen, zowel op leerkrachtniveau (zorg coördinatoren/IB-ers) als op beleidsniveau. Ook houdt zij (op aanvraag van de scholen) presentaties in groep 8 van de basisschool en liggen voorlichtingsmaterialen op plekken waar kinderen en ouders veel komen. Leerkrachten melden zelf leerlingen aan voor een mentortraject. Daarnaast melden organisaties zoals het CJG (Centrum Jeugd en Gezin), het Jeugdteam en ouders kinderen aan. Het komt ook voor dat kinderen via andere programma's van JES bij School's cool terecht komen. De bekendheid met het programma bij scholen en steeds meer jongeren en ouders is groot.

Naast de programma-gebonden communicatie vindt JES het belangrijk om regelmatig contact te hebben met haar partners, zowel op inhoudelijk als op financieel en beleidsmatig vlak. Dit doet zij onder andere door persoonlijk contact, door expertbijeenkomsten te organiseren, door het verspreiden van een nieuwsbrief (Jes-e) en het delen van nieuws en mijlpalen op sociale media (Instagram, Facebook, LinkedIn).

6. Waarom JES en School's cool?

School's cool sluit naadloos aan op de missie en visie van JES. De winst van dit programma is niet alleen de preventie van voortijdig schoolverlaten. Minstens zo belangrijk is de toename in veerkracht en zelfvertrouwen van leerlingen die opgroeien in kwetsbare gezinnen, en de versteviging van hun sociale en culturele netwerk. Bij alles wat JES doet staat het vergroten van gelijke kansen en het recht op ontwikkeling centraal.

Ieder kind heeft recht op het ontdekken van zijn of haar talenten, het ontwikkelen van leervaardigheden en het exploreren van de mogelijkheden en kansen van zijn of haar sociale en culturele netwerk. Belangrijke basisvoorwaarden voor een succesvolle schoolloopbaan, participierend burgerschap en een gelukkig leven.

7. Samenwerking

JES staat midden in de samenleving en werkt met veel lokale, landelijke en internationale partners samen. Zij is werkzaam binnen de driehoek Thuis-School-Wijk/Wereld en heeft daardoor een stevige relatie met peuterspeelzalen en scholen, (sociaal-)culturele organisaties en beleids- en welzijnsorganisaties.

School's cool en samenwerking

Vanuit School's cool werkt JES samen met:

- Maatjesprojecten op het gebied van werving vrijwilligers en verbinding aan elkaar in de Leidse regio;
- Scholen voor primair en voortgezet onderwijs en de Internationale Schakelklas. Zij adviseren leerlingen die baat kunnen hebben bij School 's cool om zich aan te melden. Vervolgens is er contact tussen school en School's cool over de voortgang;
- Organisaties die werken met jeugd, zoals Jeugdgezondheidszorg, Jeugdteams, Jongerenwerkers, Sociale Wijkteams, jeugdwelzijn organisaties en RMC (leerplicht);
- Het Landelijk platform van School 's cool vestigingen in Nederland. Bijvoorbeeld met betrekking tot deskundigheidsbevordering en afstemming over landelijke subsidieregelingen en fondsaanvragen;
- Fondsen en gemeenten die met hun financiële ondersteuning de mentoraten mogelijk maken.

8. Resultaat & Kwaliteit

School's cool monitort structureel of het programma nog steeds goed aansluit op de behoeften van de deelnemers, dus of het de doelstellingen behaalt. JES verzamelt daarom gegevens over het bereik en doeltreffendheid van School's cool. Op die manier kan het programma tijdig worden aangepast en kan zowel intern als extern helder worden gecommuniceerd over de resultaten. JES staat met twee benen in de wijken, waardoor zij snel kan schakelen en haar observaties vertalen naar acties en advies aan

bijvoorbeeld beleidsmakers. In de volgende paragrafen staat beschreven hoe de resultaten en ontwikkelingen worden gemonitord en inzichtelijk worden gemaakt.

8.1 Systematiek

Om te zien of School's cool de gestelde doelen behaalt zijn er verschillende meetmomenten in het programma. Bij het matchingsgesprek wordt besproken wat de situatie op dat moment is en welke verandering de leerling (en ouders) beogen. Aan het eind van het traject wordt aan de hand van het geformuleerde plan van aanpak bekeken of de gestelde doelen zijn behaald. Halverwege het programma vindt een tussenevaluatie plaats.

Naar aanleiding van deze eerste resultaten wordt het plan van aanpak aangepast, om optimaal aan te sluiten op de behoeften van de jongere.

Bij de afsluiting van het programma evalueert het team de opbrengsten van School's cool. Zij bespreken dan ook mogelijke aanknopingspunten voor verbetering. Een traject met een jongere is voltooid als de opbrengsten in kaart zijn gebracht en waar nodig is doorverwezen naar vervolprogramma's of andere voorzieningen.

8.2 Rapportage

Van alle evaluatiegesprekken met de deelnemers en uitvoerders wordt een compact verslag gemaakt. Dit wordt opgenomen in de uitgebreidere rapportage naar (financiële) partners en in het jaarverslag van JES.

8.3 Kwaliteitsborging

De evaluaties met de deelnemers zorgen om te beginnen voor doorlopende kwaliteitsbewaking van het programma (zie 8.1). De eindevaluatie wordt uitgevoerd door de coördinator en mentor met de jongere (en desgewenst de ouders en leerkracht). Doordat de doelen voor dit programma zeer concreet zijn en zich goed vertalen naar de observaties en prestaties op school, wordt goed zichtbaar hoe effectief het programma is geweest.

De kwaliteitsborging vindt verder als volgt plaats:

- Alle uitvoerende mentoren volgen vooraf een training School's cool en een e-learning training over signaleren;
- Alle uitvoerende mentoren dienen vooraf een VOG aan te vragen en aan te leveren;
- De coördinator ziet toe op een correcte uitvoering van het programma;
- Elk traject wordt zorgvuldig gedocumenteerd. Deze documentatie bestaat uit:
 - Een uitwerking van het matchingsgesprek;
 - Het plan van aanpak;
 - Een casusdossier;
 - Eventuele ingevulde vragenlijsten van de jongere/ouder/leerkracht;
 - Een verslag van de tussen-, eind- en follow-up evaluatie.

Afspraken en procedures

Binnen JES werken we met een registratiesysteem.

Verder volgen we de Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling en werken we volgens de wet Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

"Ik had me nooit kunnen voorstellen dat een mentor zo'n verschil zou maken voor mij!"

"Mijn mentor gaf me vertrouwen en bleef me steeds moed inspreken. Zonder hem was ik zeker gestopt en had ik nu geen diploma."

9. Extra informatie en documentatie

Contactgegevens:

Stichting JES Rijnland
Kinderrechtenhuis
Hooglandse Kerkgracht 17s
2312 HS Leiden
071 342 09 00

Voor vragen en contact kijk op:

<https://www.jesrijnland.nl/programma-professionals/schools-cool-professionals/>

Links

[Naar School's cool](#)

[Opgroeien en opvoeden in armoede \(Nji\)](#)

[Cijfers voortijdig schoolverlaten](#)

Documenten & Formulieren:

Handboek/protocol School's cool

JES Koersdocument 2019-2023

Literatuur

Bandura, A. (2016). The power of observational learning through social modeling. In R. Stenberg, S.T. Fiske, D.J Foss (Eds.). *Scientists making a difference* (pp. 235-239).

Engelshoven van, I.K. / Ministerie van Onderwijs en Wetenschap (2019). *Blijvende aandacht voor voortijdig schoolverlaten nodig*. Rijksoverheid: Den Haag.

Gaag, M.A.E. van der, Snell, N.R., Bron, G.G., Emerencia, A.C., Blaauw, F.J., Heemskerk, I.M.C.C., Petit, R., Kunnen, E.S., Jonge, P. de (2018). *Voortgangsonderzoek: aanpak van voortijdig schoolverlaten en jongeren in een kwetsbare positie (eindrapport)*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

Karcher, M. J., Kuperminc, G. P., Portwood, S. G., Sipe, C. L., & Taylor, A. S. (2006). Mentoring programs: A framework to inform program development, research, and evaluation. *Journal of Community Psychology*, 34(6), 709–725. <https://doi.org/10.1002/jcop.20125>

Noorda, J., A. Draaisma en A. van Dijk (2013). *One small step for mentors, one giant step for mentees. Effectevaluatie van mentorproject School's cool Utrecht*. Amsterdam. Pas, A. van. (2009). *De interventiefase – Keuzes en kansen*. Uit: *Handboek Methodische Ouderbegeleiding 6*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.

Rhodes, J. E., Spencer, R., Keller, T. E., Liang, B., & Noam, G. (2006). A model for the influence of mentoring relationships on youth development. *Journal of Community Psychology*, 34(6), 691–707. <https://doi.org/10.1002/jcop.20124>

Schenk, L., Sentse, M., Lenkens, M., Nagelhout, G. E., Engbersen, G., & Severiens, S. (2019). An Examination of the Role of Mentees' Social Skills and Relationship Quality in a School-Based Mentoring Program. *Am J Community Psychol*, 1(11), 2–9. <https://doi.org/10.1002/ajcp.12397>

Stichting JES is een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

okidoo

Kinderrechtenhuis
Hooglandse Kerkgracht 17S
2312 HS Leiden

071 342 09 00

info@jesrijland.nl

www.jesrijland.nl

Vertrouwen in je toekomst